

Sygn. akt V ACa 376/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Renata Artska (spr.)
Sędziowie:	SA Teresa Sobolewska SA Roman Kowalkowski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Magdalena Tobiasz - Ignatowicz

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2014 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa E. W., K. M., J. K. (1), R. K., Ł. K., F. K., M. K., G. K. i P. K. (1)

przeciwko (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 27 lutego 2014 r. sygn. akt I C 1678/12

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 4. (czwartym) w ten sposób, że zasądzoną w nim od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w T. kwotę 21.034 zł obniża do kwoty 6.000 (sześć tysięcy) złotych,
2. w punkcie 6. (szóstym) w ten sposób, że zasądza od każdego z powodów na rzecz pozwanego kwoty po 725,56 zł (siedemset dwadzieścia pięć złotych i pięćdziesiąt sześć groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego (...) w W. na rzecz powodów: E. W., K. M., J. K. (1), R. K., Ł. K., M. K., P. K. (1) kwoty po 257,14 zł (dwieście pięćdziesiąt siedem złotych i czternaście groszy) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

IV. zasądza od pozwanego (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w T. kwotę 831 (osiemset trzydzieści jeden) złotych tytułem nieuiszczonej opłaty od apelacji.

Na oryginale właściwe podpisy

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w T. zasądził od pozwanego (...) w W. na rzecz powodów:

- E. W. kwotę 20.000 zł
- K. M. kwotę 15.000 zł
- J. K. (1) kwotę 15.000 zł
- R. K. kwotę 15.000 zł
- Ł. K. kwotę 15.000 zł
- M. K. kwotę 10.000 zł
- F. K. kwotę 25.000 zł
- P. K. (1) kwotę 5.000 zł

z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2012 r. tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez powodów na skutek śmierci osób najbliższych w wypadku komunikacyjnym, a w pozostałej części powództwo oddalił oraz oddalił w całości powództwo G. K. i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Sąd I instancji dokonał następujących ustaleń faktycznych.

W dniu(...)w D., gmina R. doszło do wypadku drogowego, spowodowanego przez kierującego, w stanie nietrzeźwym, samochodem, M. T., w wyniku którego śmierć poniósł kierujący oraz trzech pasażerowie, w tym J. K. (2) i P. K. (2).

Właściciel pojazdu nie zawarł umowy ubezpieczenia OC.

Wobec śmierci sprawcy wypadku dochodzenie w sprawie tego wypadku, tj. o czyn z art. 117 § 2 k.k. zostało umorzone.

Powodowie M. K., G. K. i P. K. (1) są braćmi zmarłych J. i P. braci K.. Ojcem zmarłych jest powód F. K.. Żoną zmarłego P. K. (2) była powódka E. W., a powodowie K. M. oraz R., J. Ł. K. byli dziećmi P. K. (2).

P. K. (2) w chwili śmierci miał (...), jego żona powódka E. W. nie pracowała, zajmowała się domem i dziećmi, z których najmłodszy, powód Ł. K. w chwili śmierci ojca miał (...), powódka K. M. miała (...), J. K. (1) (...), a R. K.(...).

P. K. (2) pracował i utrzymywał rodzinę. Rodzinie było ciężko. Pomagali im rodzice oraz rodzina. Od brata M. otrzymywali jajka albo drób za pomoc w gospodarstwie rolnym.

Zmarły P. K. (2) był dobrym ojcem, miał dobre relacje z dziećmi, zajmował się nimi, chodził z nimi na spacer, grał w różne gry, dzieci pomagały mu przy (...).

Po śmierci męża powódce E. W. było bardzo ciężko. Nie miała renty, otrzymywała pomoc z opieki społecznej, nie mogła podjąć pracy, bo nie miałby kto zaopiekować się dziećmi. (...)

(...)po śmierci męża powódka wyszła ponownie za mąż. Z drugiego małżeństwa ma córkę W.. Od (...)zarejestrowana jest w P.U.P. w G. jako bezrobotna, otrzymuje pomoc z MOPS.

Zmarły J. K. (2) w chwili śmierci miał (...), był kawalerem. Po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, został przyjęty do pracy w wojsku, w Jednostce w P., miał umowę na(...). W dacie wypadku przyjechał do rodziny na urlop. Miał pomagać bratu M. przy żniwach, był z tym bratem mocno związany, przyjeżdżał do niego, jak miał przepustkę w wojsku.

Powód F. K. bardzo przeżył śmierć synów, nie docierała do niego wiadomość, że stracił dwóch synów. Przyjmował tabletki uspokajające przepisane przez lekarza rodzinnego.

Powód M. K. był najstarszym z braci, w chwili ich śmierci miał(...), był żonaty, miał dzieci. Bardzo przeżył śmierć braci.

Powód G. K. był średnim z braci, w dniu ich śmierci miał (...)

Powód P. K. (1) w chwili śmierci braci miał (...). Był ich bratem (...) z drugiego małżeństwa powoda F. K. z R. N.. Nie mieszkał z braćmi, mieszkał z rodzicami.

W toku postępowania likwidacyjnego pozwany przyznał na rzecz powodów odszkodowania w związku ze śmiercią P. K. (2): na rzecz E. W. 40.000 zł, na rzecz K. M. oraz R., J. Ł. K. po 20.000 zł, na rzecz F. K. 20.000 zł. Wobec uznania przez pozwanego, że poszkodowani przyczynili się w 50% do wypadku, wypłacił w/wym. połowy w/wym. kwot.

Pozwany odmówił powodom wypłaty zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną śmiercią P. i J. K. (2).

Sąd I instancji stwierdził, iż roszczenie powodów oparte zostało na przepisach art. 34 i art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz, że wobec braku ubezpieczenia OC pojazdu, którym poruszał się M. T., legitymacja procesowa pozwanego nie budzi wątpliwości.

Za chybiony uznał Sąd I instancji zarzut pozwanego przedawnienia roszczenia mając na uwadze fakt, iż sprawca wypadku dopuścił się przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. oraz treść przepisów art. 442 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 9.08.2007 r. i art. 442¹ § 2 k.c. obowiązujący od 10.08.2007 r. w związku z art. 2 ustawy z dnia 16.02.2007r. nowelizującej kodeks cywilny.

Uznał Sąd I instancji za zasadne częściowo żądania powodów, na podstawie art. 23 k.c. w związku z art. 24 k.c. i art. 448 k.c.

Wskazał na utrwaloną już w judykaturze zasadę, zgodnie z którą najbliższemu członkowi rodziny zmarłego, w sytuacji gdy jego śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r., przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę.

Zdaniem Sądu I instancji w sprawie niniejszej mamy do czynienia z naruszeniem dóbr osobistych powodów i krzywdą; zerwana została więc emocjonalna powodów ze zmarłymi członkami rodziną.

Według rozważań Sądu I instancji, więź pomiędzy zmarłymi P. K. (2) i J. K. (2), a powodami była silna, ponieważ wszyscy tworzyli jedną rodzinę. Powódka E. W. straciła męża i jedyne go żywiciela rodziny. Nie miała w nikim oparcia, a została sama z czworgiem dzieci. Trudno było jej samotnie żyć i wychowywać dzieci. Powodowie K. M., J., R. i Ł. K. stracili ojca, a więc najważniejszą osobę w życiu. Śmierć P. K. (2) była dla jego żony i dzieci tym bardziej bolesna, że nastąpiła w sposób nagły. Powód F. K. dotkliwie przeżył nagle niespodziewane odejście swych dwóch synów. Powodowie M. i G. K. również odczuwali bolesną stratę po śmierci braci. Byli z nimi blisko związani z racji podobnego wieku, zamieszkiwania razem w dzieciństwie i młodości. Powód P. K. (1) mniej boleśnie przeżył śmierć brata, bo był z nim najslabiej związany emocjonalnie. W chwili jego śmierci miał(..)i nie zamieszkiwał z braćmi.

Powodowie sami radzili sobie z pustką i cierpieniem, nie korzystali ze specjalistycznego leczenia. Okres żałoby przebiegał u nich bez powikłań i nie zajął więcej czasu, niż trwa to zwykle w takich sytuacjach. Nadto, zdaniem Sądu I instancji, poczucie straty u powodów jest mniej intensywne bowiem znaczny wpływ czasu od śmierci P. i J. spowodował, że ich krzywda jest mniejsza i mniej bolesna.

Ustalając wysokość należnego powodom zadośćuczynienia Sąd I instancji, jak stwierdził, uwzględnił też, że zmarli przyczynili się do powstania zdarzenia w 50%. Decydując się na podróż z nietrzeźwym kierowcą musieli liczyć się z ewentualnymi konsekwencjami takiego zachowania.

W ocenie Sądu I instancji zadośćuczynienie powinno wynosić na rzecz E. W. 20.000 zł, na rzecz jej dzieci K., J., Ł. i R. po 30.000 zł, na rzecz F. K. 50.000 zł, na rzecz M. K. 20.000 zł, a na rzecz P. K. (1) 10.000 zł. Po pomniejszeniu

zaś powyższych kwot o stopień przyczynienia się do powstania szkody zadośćuczynienie to wynosi: na rzecz E. W. – 20.000 zł, na rzecz jej dzieci po 15.000 zł, na rzecz M. K. 10.000 zł, na rzecz F. K. 25.000 zł, a na rzecz P. K. (1) 5.000 zł.

O odsetkach od zasądzonych kwot orzekł Sąd I instancji zgodnie z żądaniem pozwu, na podstawie art. 481 k.c. w związku z art. 455 k.c.

Za nieuzasadnione uznał Sąd I instancji żądanie powodów R. i Ł. K. w zakresie renty.

Sąd I instancji oddalił powództwo G. K. uznając, że okoliczności odnoszące się do roszczenia tego powoda nie zostały udowodnione. Miał na uwadze, że brak obecności powoda na rozprawie w dniu 14 lutego 2014 r. uniemożliwił weryfikację jego żądania w drodze ewentualnego przesłuchania względnie sprecyzowania żądania poprzez informacyjne wysłuchanie.

Przedstawiony wyrok zaskarżył apelacją pozwany w części zasądzonej:

- na rzecz powódki E. W. kwotę 10.000

zł z odsetkami oraz w części zasądzonej ustawowe

odsetki do kwoty 10.000 zł za okres od 11.12.2012 r.

do daty wyrokowania przez Sąd I instancji

- na rzecz powoda P. K. (1) kwotę 5.000 zł z

odsetkami

- na rzecz powodów K. M., J.

K., R. K., Ł.

K., M. K., F.

K. ustawowe odsetki od zasądzonych na ich

rzecz kwot za okres od dnia 11.12.2012 r. do daty

wyrokowania przez Sąd I instancji.

Apelujący wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonym zakresie w stosunku do powodów E. W. i P. K. (1) oraz oddalenie roszczenia powodów K. M., J., R., Ł., M., F. K. co do odsetek za okres przed datą wyrokowania.

Skarżący zarzucił naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd I instancji błędnej i sprzecznej z zasadami logiki oceny zeznań powodów oraz wywiadu środowiskowego i przyjęcie, że w odniesieniu do powódki E. W. czas i przejście okresu żałoby, a także odbudowanie przez kolejny związek więzi małżeńskiej, nie ma znaczenia dla intensywności odczuwania krzywdy, wpływającej na wymiar zadośćuczynienia i tym samym zasądzenie zadośćuczynienia w rażąco wygórowanej kwocie. Nadto, zdaniem apelującego błędnie i sprzecznie z zasadami logiki ocenił Sąd I instancji zeznania powodów F. K. i P. K. (1) przyjmując, że sporadyczne kontakty P. K. (1) ze zmarłymi braćmi, wspólne wycieczki na ryby, wakacje świadczą o silnej więzi pomiędzy braćmi i ich bliskich relacjach, podczas gdy brak zamieszkiwania rodzeństwa we wspólnym gospodarstwie domowym, jak i znaczna różnica wieku stanowiły przeszkodę do zbudowania „typowych” dla rodzeństwa więzi.

Zarzucił też apelujący naruszenie art. 448 k.c. przez zasądzenie rażąco wygórowanych kwot; naruszenie art. 24 k.c. w zw. z art. 23 k.c. i w zw. z art. 448 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zadośćuczynienie w związku

z naruszeniem dobra osobistego w związku ze śmiercią, należy się nie tylko w przypadku „szczególnej emocjonalnej więzi rodzinnej”, ale również w przypadku stwierdzenia istnienia jakiegokolwiek relacji, czy więzi.

Nadto apelujący zarzucił naruszenie art. 362 k.c. poprzez jego niezastosowanie w stosunku do powódki E. W. i niepomniejszenie przyznanego jej zadośćuczynienia o stopień przyczynienia się poszkodowanych do powstania szkody.

Odnosnie do zaskarżonych rozstrzygnięć o odsetkach, apelujący zarzucił naruszenie art. 448 k.c. poprzez pominięcie, że w chwili wyroku jednoznacznie określona jest zarówno odpowiedzialność pozwanego, jak i wysokość świadczenia i w przypadku zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych na podstawie art. 448 k.c., odsetki należą się od daty wyrokowania oraz poprzez pominięcie, że zasądzenie zadośćuczynienia i ustalenie jego wysokości stanowi fakultatywne uprawnienie Sądu i nie jest roszczeniem wymagalnym przed datą jego zasądzenia.

Apelujący podniósł też zarzut naruszenia art. 481 § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i zasądzenie odsetek od zadośćuczynienia od 11.12.2012 r. przy uznaniu, że z tą datą pozwany miał możliwość ustalenia wysokości i wypłaty zadośćuczynienia, podczas gdy kwota zadośćuczynienia skonkretyzowana została dopiero w wyroku. Zarzucił również błędne uznanie, że w dniu 11.12.2012 r. można było mówić o świadczeniu pieniężnym w rozumieniu art. 481 § 1 kc, podczas gdy rozmiar szkody ustalony został przede wszystkim w toku postępowania przed I instancją, a ostateczna konkretyzacja kwoty nastąpiła w chwili ogłoszenia wyroku.

Zdaniem skarżącego, Sąd I instancji naruszył też art. 109 i art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez nie uwzględnienie, że art. 109 tej ustawy zobowiązuje pozwanego do wypłaty w terminie 30 dni kwoty jedynie w przypadkach, w których nie istnieje konieczność dokonania wyjaśnień, od których zależy zasadność lub wysokość świadczenia oraz poprzez nie uwzględnienie, że art. 14 cyt. ustawy dopuszcza możliwość określenia innego momentu wymagalności świadczenia ubezpieczyciela, w przypadku, gdy ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego.

Rozpoznając sprawę w granicach apelacji, Sąd Apelacyjny miał na uwadze, co następuje.

Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji z korektą dotyczącą ustalenia tego Sądu co do daty zawarcia przez powódkę E. W. kolejnego związku małżeńskiego. Powódka wyszła ponownie za mąż nie(...)po śmierci męża lecz po upływie (...) Ponowny związek małżeński – z A. W. – zawarła w dniu (...) (odpis skrócony aktu małżeństwa powódki z A. W. – k. 62).

Korekcie podlegało też ustalenie Sądu I instancji, tej treści, że w dniu 14.06.12 r. pozwany przyznał powodowi F. K. odszkodowanie po śmierci P. K. (2). W dacie tej pozwany przyznał temu powodowi odszkodowanie w związku ze śmiercią syna J. K. (2), co wynika z pisma pozwanego z 14.06.2012 r. (k. 78 akt)

Nadto ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji, Sąd Apelacyjny uzupełnia o wynikające z dalszej części motywów niniejszego rozstrzygnięcia.

Nie podlegały uwzględnieniu zarzuty apelacji kwestionujące wysokość zasądzonej na rzecz powódki E. W. kwoty tytułem zadośćuczynienia oraz kwestionujące zasądzenie zadośćuczynienia na rzecz powoda P. K. (1).

Wbrew stanowisku apelującego, zasądzona na rzecz powódki E. W. kwota 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek naruszenia jej dobra osobistego, w postaci szczególnej emocjonalnej więzi rodzinnej łączącej jej ze zmarłym mężem P. K. (2), nie jest kwotą rażąco wygórowaną. Stanowi odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia w rozumieniu art. 448 k.c. i to również przy uwzględnieniu przyczynienia się zmarłego jej męża do powstania szkody (art. 362 k.c.)

Jakkolwiek w istocie z motywów zaskarżonego wyroku wynika, iż ustaloną jako „wyjściową” kwotę 20.000 zł należnego tej powódce zadośćuczynienia za krzywdę nie pomniejszył Sąd I instancji o 50% w związku z przyjętym

przez ten Sąd stopniem przyczynienia się zmarłego męża powódki do powstania szkody, jak uczynił to w stosunku do pozostałych powodów, to jednak zasądzona suma 20.000 zł jest odpowiednią sumą zadośćuczynienia. Zastrzeżenia bowiem budzi przyjęcie jako „wyjściowej” należnej powódce sumy zadośćuczynienia w kwocie 20.000 zł. Jest to suma wyraźnie zaniżona, nie spełniająca kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia za doznaną przez tą powódkę krzywdę. Funkcję taką spełnia kwota co najmniej 40.000 zł jako „wyjściowa” i po uwzględnieniu ustalonego przez Sąd I instancji stopnia przyczynienia się zmarłego do powstania szkody, zasądzenie na rzecz powódki sumy 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę odpowiada prawu.

Powódka E. W. wykazała, że ze zmarłym mężem łączyły ją rzeczywiste silne i trwale więzy emocjonalne, których unicestwienie spowodowało jej ból, cierpienie, poczucie osamotnienia, pustki i ogromne poczucie krzywdy. Straciła towarzysza życia, ojca swoich dzieci, w którym miała oparcie i na pomoc, którego mogła liczyć. Rodzaj i intensywność więzi łączącej powódkę ze zmarłym, jego rola jedyne go żywiciela, pełniona w rodzinie, młody wiek zmarłego i powódki, poważne cierpienia moralne wywołane śmiercią męża – w pełni uzasadniają ocenę, że kwota 40.000 zł, o której mowa wyżej nie może być w żadnym razie uznana za wygórowaną.

Podnoszona przez apelującego okoliczność, iż powódka powtórnie wyszła za mąż, nie umniejsza doznanego przez nią bólu i cierpienia wskutek śmierci P. K. (2). Poprzez powtórne wyjście za mąż po (...)od śmierci P. K. (2), powódka nie odbudowała więzi małżeńskiej – jak podnosi to apelujący – lecz nawiązała nową więź małżeńską. Okoliczność ta nie czyni zasądzonej na jej rzecz sumy rażąco wygórowanej. Trauma i cierpienia powódki, poczucie osamotnienia i krzywdy po śmierci męża P. K. (2), konieczność samodzielnego radzenia sobie z wychowaniem i utrzymaniem dzieci, bez oparcia męża, jej żal, ból i smutek uzasadniają w pełni sumę – zadośćuczynienia w kwocie 40.000 zł, a po uwzględnieniu przyczynienia się P. K. (2) do powstania szkody – sumę 20.000 zł.

Nie podzielił też Sąd Apelacyjny zarzutów pozwanego kwestionujących zasądzenie na rzecz powoda P. K. (1) zadośćuczynienia za krzywdę.

Apelujący nie kwestionuje co do zasady stanowiska, utrwalonego już w judykaturze, że jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed 3 sierpnia 2008 r., to przyznanie najbliższym członkom rodziny zmarłego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę może nastąpić na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. Przepis art. 448 k.c. stanowi podstawę ochrony odrębnego dobra osobistego jakim jest bliska relacja, więź rodzinna pomiędzy zmarłym, a osoba mu najbliższą.

Kwestionuje skarżący istnienie szczególnie silnych więzi pomiędzy powodem P. K. (1), a zmarłymi jego (...)braćmi P. K. (2) i J. K. (2).

Wbrew zarzutom apelującego, powód P. K. (1) wykazał, że łączyła go z w/wym. braćmi silna, pozytywna emocjonalna więź, której zerwanie spowodowało u(...)wówczas powoda ból, smutek, cierpienie i poczucie krzywdy. Pomimo znacznej różnicy wieku między zmarłymi a powodem, miał on niewątpliwie silne poczucie więzi ze starszymi braćmi, jaka zazwyczaj towarzyszy normalnie funkcjonującym rodzinom. Jej umacnianiu sprzyjało zabieranie powoda – jak zeznał – przez braci na wakacje, oraz zdarzające się wspólne z nimi wyjazdy na ryby. Powód ten, obecnie pełnoletni, pamięta, że po śmierci braci było w domu ciężko i kilka razy korzystał z pomocy psychologa w szkole (k. 121 i k. 268). Został pozbawiony braterskiego wsparcia w dorosłym życiu.

Nie można uznać – wbrew wywodom apelującego – że powództwo tego powoda winno zostać oddalone. Przeciwnie – niewygórowana suma zadośćuczynienia zasądzona na rzecz P. K. (1) wyrównuje jego cierpienia spowodowane przedwczesną, nagłą utratą członków rodziny, skutkującą naruszeniem chronionej prawem więzi rodzinnej i prawa tego powoda do życia w rodzinie jako dobra osobistego.

Zauważyć w sprawie należało, że jakkolwiek Sąd I instancji zasądzając na rzecz powoda P. K. (1) sumę 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zróżnicował kwot, jakie przypadają na zadośćuczynienie za krzywdę w związku ze śmiercią P. i J. K. (2) (nie dał w motywach rozstrzygnięcia wyrazu takiemu zróżnicowaniu), to jednak przyjmując należało,

że połowa z zasądzonej globalnie kwoty 5.000 zł przypada na zadośćuczynienie za krzywdę w związku ze śmiercią brata P. K. (2), a druga połowa na zadośćuczynienie za krzywdę w związku ze śmiercią brata J. K. (2).

Analogiczną uwagę należy odnieść również do sum zasądzonych na rzecz powodów F. K. i M. K..

Nie podlegały uwzględnieniu zarzuty apelacji odnoszące się do zaskarżonego rozstrzygnięcia o odsetkach za opóźnienie w zapłacie.

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku w tym zakresie jest nader lakoniczne, ogranicza się jedynie do wskazania podstawy prawnej (art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c.), co jednak nie stoi na przeszkodzie rozpoznaniu w tym zakresie sprawy w granicach apelacji. Wymaga natomiast poczynienia stosownych ustaleń przez Sąd Apelacyjny.

Data, od której zasądził Sąd I instancji odsetki za opóźnienie w zapłacie przyznanych sum tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez powodów: 11 grudnia 2012 r, odpowiada dacie doręczenia pozwanemu odpisu pozwu (z.p.o. – k. 72).

Nie dopatrywał się Sąd Apelacyjny wskazywanych przez apelującego naruszeń przepisów prawa materialnego w zakresie rozstrzygnięcia o odsetkach za opóźnienie w zapłacie.

Powodowie zgłosili pozwanemu żądanie zapłaty skonkretyzowanych kwot tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, dochodzonych następnie niniejszym pozwem, jak również żądanie przyznania skonkretyzowanych kwot tytułem stosownego odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. W odpowiedzi na pozew pozwany sam przyznaje, że zgłoszenie szkody przez powodów nastąpiło 18.04.2011 r. (odpowiedź na pozew – k. 95; pismo z dn. 18.04.2011 r. – wezwanie do zapłaty – k. 109).

Pozwany pismem z 5.03.2012 r. zawiadomił S. Kancelarię (...) w G. (reprezentującą powodów w przedsądowym postępowaniu przed (...) i pozwanym dot. likwidacji zgłoszonej szkody) o przyznaniu w związku ze śmiercią P. K. (2) odszkodowań, na podstawie art. 446 § 3 k.c., powodom: E. W., K. M., R. K., J. K. (1), Ł. K., F. K.. Jednocześnie pozwany pismem tym odmówił powodom wypłaty żądanych przez powodów, skonkretyzowanych co do wysokości kwot zadośćuczynień za doznaną przez nich krzywdę w związku ze śmiercią P. K. (2), kwestionując co do zasady swoją odpowiedzialność z tego tytułu. Stał na stanowisku, że o zakresie odpowiedzialności UFG przesądzają przepisy art. 34 i 98 ustawy z dn. 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze ubezpieczycieli Komunikacyjnych i zdaniem pozwanego odpowiedzialność ta nie obejmuje odpowiedzialności za naruszenie dobra osobistego osoby, która nie była bezpośrednio poszkodowana. Stanowisko takie pozwany podtrzymał w toku sporu, a w odpowiedzi na pozew podnosił nadto zarzut przedawnienia roszczeń powodów.

Analogicznie, pismem z dnia 14.06.2012 r. pozwany powiadomił w/wym. pełnomocnika powodów: F. K., G. K., M. K. oraz P. K. (1), że do zadań (...) nie należy zaspokojenie roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych osób trzecich, objętych dyspozycją art. 448 k.c. i odmówił tym powodom zaspokojenia zgłoszonych przez nich roszczeń o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią J. K. (2) (karta 78)

W datach przyznania powodom stosownych odszkodowań na podstawie art. 446 § 3 k.c. i odmowy powodom wypłaty żądanych kwot tytułem zadośćuczynienia za krzywdę (5.03.2012 r. i 14.06.2012 r.) pozwany – jak należało przyjąć – dysponował aktami szkodowymi, przekazanymi mu przez (...) SA., do którego powodowie zgłosili szkodę.

Weześniej, w dniu 29.08.2011 r. pozwany zwrócił przedmiotowe akta dotyczące szkody komunikacyjnej z 6.08.2000 r., nadesłane przez (...)w P., celem zebrania stosownej dokumentacji dla rozpatrzenia zgłoszonych roszczeń, uznając, że dotychczas zebrana potwierdza jedynie istnienie pokrewieństwa (pismo pozwanego do (...) SA. w P. z dn. 29.08.11 r., podane do wiadomości pełnomocnika powodów w postępowaniu likwidacyjnym – karta 130).

Stosownie do art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) (...)

jest obowiązany zaspokoić roszczenie o którym mowa w art. 98 ust. 1, w terminie 30 dni licząc od dnia otrzymania akt szkody od zakładu ubezpieczeń lub syndyka upadłości.

Stosownie do art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Obowiązek zatem zapłaty odsetek powstaje w każdym wypadku nieuiszczenia świadczenia pieniężnego w terminie i dłużnik nie może zwolnić się od tego obowiązku dowodem, że opóźnienia nie zawinił, w szczególności, że za okoliczności powodujące opóźnienie nie odpowiada.

Stosownie do art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Powodowie wezwali pozwanego do zapłaty skonkretyzowanych kwot tytułem zadośćuczynienia - zgłosili z tego tytułu roszczenia, a pozwany w terminie 30 dni od dat, w którym niewątpliwie dysponował aktami szkodowymi (5.03.2012 r.; 14.06.2012 r.) nie zaspokoił ich roszczeń. Zasądzenie zatem przez Sąd I instancji odsetek za opóźnienie w zapłacie od dnia 11 grudnia 2012 r. (a więc od daty późniejszej niż daty wynikające z upływu 30 dni od 5.03.2012 r. i 14.06.2012 r.) – nie budzi zastrzeżeń i nie może być zasadnie kwestionowane w świetle dyspozycji powołanego art. 481 § 1 k.c., art. 455 k.c. i art. 109 ust. 1 cyt. ustawy o ubezpieczeniach. Powodom już w dacie 11 grudnia 2012 r. należały się kwoty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, w wysokości takiej, jak następnie zasądzone zostały w zaskarżonym wyroku.

Wywody pozwanego, że kwestionował on roszczenie i wnosił o oddalenie powództwa, wobec czego kwota zadośćuczynienia „de facto skonkretyzowana została dopiero w wyroku” i dopiero od tego momentu można mówić o „świadczeniu pieniężnym” w rozumieniu art. 481 § 1 k.c. – są bezzasadne. Wyrok bowiem sądu zasądający sumę tytułem zadośćuczynienia za krzywdę ma charakter deklaracyjny, a nie konstytutywny. Pozwany nie był pozbawiony możliwości weryfikacji żądanych przez powodów kwot tytułem zadośćuczynienia za krzywdę we własnym zakresie. Tak jak zwrócił pozwany (...) S.A. w P. akta szkodowe celem uzupełnienia materiału pozwalającego mu na wypłatę stosownych odszkodowań na podstawie art. 446 § 3 k.c., tak też mógł żądać od zakładu ubezpieczeń przeprowadzenia postępowania w zakresie ustalenia zasadności i wysokości dochodzonych roszczeń z tytułu zadośćuczynienia za doznaną przez nich krzywdę. Nie uczynił tego pozwany, bo bezzasadnie kwestionował – jak wyżej wskazano – co do zasady swoją odpowiedzialność, a dodatkowo w odpowiedzi na pozew podniósł bezzasadny zarzut przedawnienia.

Apelację pozwanego należało uwzględnić w zakresie zaskarżonego rozstrzygnięcia, zawartego w pkt. 4 wyroku, zasądającego od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w T. kwotę 21.034 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu.

Żądania powodów, zwolnionych od kosztów sądowych, opiewające globalnie na kwotę 572.400 zł, uwzględnione zostały w kwocie, łącznie, 120.000 zł, zatem tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej należało zasądzić od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa opłatę obliczoną od tej kwoty – tj. 6000 zł, a nie kwotę 21.034 zł.

Wobec zaskarżenia w części wyroku Sądu I instancji, zaskarżone zostało też – jako akcesoryjne – rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w wyroku, w tym w pkt. 6 niepowołanym w apelacji.

Rozstrzygnięcie w pkt. 6. podlegało korekcie jako sprzeczne z dyspozycją art. 105 § 1 k.p.c. Powodowie zobowiązani są do zwrotu pozwanemu należnych kosztów procesu w częściach równych, a więc kwot po 725,56 zł co łącznie stanowi kwotę – 6530 zł.

Z mocy art. 386 § 1 k.p.c. zaskarżony wyrok podlegał w punkcie 4. i 6. zmianie w kierunku wyżej wskazanym.

W pozostałym zakresie apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu, z mocy art. 385 k.p.c.

Z mocy art. 130³ § 2 k.p.c., po sprawdzeniu, w oparciu o art. 25 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., wartości przedmiotu zaskarżenia i ustaleniu jej na kwotę 31.567 zł (zgodnie z postanowieniem podjętym na rozprawie apelacyjnej) – Sąd Apelacyjny orzekł o obowiązku pozwanego uiszczenia brakującej opłaty sądowej od apelacji, stosując odpowiednio zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do art. 98, 99 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c.